

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

386

Vragen van het lid **Vedder** (CDA) aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over *de waardering van onderzaai als rustgewas* (ingezonden 19 september 2025).

Antwoord van Minister **Wiersma** (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) (ontvangen 11 november 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2025–2026, nr. 209

Vraag 1

Bent u ermee bekend dat op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) wordt gesteld dat een combinatie van een vroege teelt met een vanggewas dat uiterlijk 1 september is ingezaaid, in aanmerking kan komen als rustgewas, en dat dit ruimte lijkt te bieden voor onderzaai van een vanggewas?

Antwoord 1

Op de website van de RVO wordt uitgelegd hoe een combinatie van een korte/vroege teelt gevolgd door een vroeg ingezaaid vanggewas als rustgewas kan voldoen. Er wordt daarbij ook aangegeven dat het vanggewas na de oogst van de hoofdteelt wordt ingezaaid. Ik ben het daarom niet eens dat deze rustgewasbeschrijving ruimte biedt voor het onderzaaien van een vanggewas.

Vraag 2

Deelt u de mening dat onderzaai van een vanggewas in mais, mits uitgevoerd conform de genoemde voorwaarden (tijdige zaai vóór 1 september en oogst hoofdgewas vóór 1 september), een evenwaardige, zo niet betere bijdrage levert aan het beperken van nitraatuitspoeling en aan bodemkwaliteit dan nazaai?

Antwoord 2

Ja, een geslaagde onderzaai van een vanggewas in combinatie met een uitspoelingsgevoelige teelt als maïs kan zeer effectief zijn in het voorkomen van nitraatuitspoeling in het najaar. Daarom is bij de verplichting tot het inzaaien van een vanggewas na maïs op uiterlijk 1 oktober zowel onderzaai als nazaai toegestaan.

Vraag 3

Waarom wordt onderzaai van vanggewassen wel positief gewaardeerd binnen het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) als eco-activiteit vanwege de positieve effecten op bodem en milieu, maar tegelijkertijd uitgesloten als rustgewas binnen de mestwetgeving en bouwplanverplichting?

Antwoord 3

Het tijdig inzaaien van een vanggewas heeft een ander doel dan het roteren met rustgewassen. Waar een vanggewas voornamelijk in de winter het perceel bedekt en in die periode overgebleven stikstof opneemt en vasthoudt voor het volgende gewas, wordt met het telen van een rustgewas een teeltjaar van intensieve teelten onderbroken en gewerkt aan het verbeteren van de bodemkwaliteit op de lange termijn. Hierdoor wordt de bodem minder gevoelig voor uitspoeling. Daarnaast zijn rustgewassen niet-uitspoelingsgevoelige gewassen.

De eco-activiteit «onderzaai vanggewas» richt zich op de ontwikkeling van het vanggewas. Zowel voor de eco-activiteit «rustgewassen» als de verplichte rotatie met rustgewassen voor het mestbeleid geldt dat het onderzaaien van een vanggewas bij de teelt van maïs niet als rustgewas wordt gezien.

Vraag 4

Kunt u bevestigen dat het huidige beleid ertoe leidt dat boeren in bepaalde gevallen een goed ontwikkelde onderzaai moeten vernietigen om daarna alsnog een vanggewas na te zaaien, puur om te voldoen aan de wettelijke definitie van een rustgewas? Zo ja, acht u dit wenselijk?

Antwoord 4

Nee, dit is geen gevolg van het huidige beleid, maar een keuze van de landbouwer. Er is een ruime keuze in rustgewassen om te voldoen aan de verplichte rotatie met rustgewassen. De combinatie van een vroege teelt gevolgd door een vroeg ingezaaid onbemest vanggewas is daar één van.

Vraag 5

Deelt u de mening dat het vernietigen van een bestaande onderzaai, om daarna opnieuw in te zaaien, indruist tegen het streven naar minder groundbewerking, betere bodemkwaliteit en minder nitraatuitspoeling?

Antwoord 5

Het klopt dat het beter is om een jaar een andere teelt dan maïs telen, bijvoorbeeld gras. Met het onderzaaien van een vanggewas voldoet de landbouwer aan de verplichting tot het inzaaien van een vanggewas op uiterlijk 1 oktober. Naast het vroegtijdig inzaaien van een vanggewas is het roteren met een rustgewas nodig voor verbetering van de bodem- en waterkwaliteit.

Vraag 6

Kunt u toelichten waarom in de huidige interpretatie van de regelgeving de volgorde van zaaien (ná oogst) blijkbaar belangrijker wordt geacht dan het doel en het effect (bodembedekking, nitraatbinding en bodemkwaliteit) van het vanggewas?

Antwoord 6

De combinatie van korte (groente) teelten c.q. vroeg geoogste gewassen gevolgd door een vroeg ingezaaid onbemest vanggewas (inzaai in juli-augustus) is destijds door de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (hierna: CDM) aangewezen als niet-uitspoelingsgevoelige teelt en is daarom aangewezen als rustgewas. Het gaat daarbij om teelten uit de vollegrondsector, zoals wortelen en sla waarbij vaak meerdere oogsten per jaar kunnen plaatsvinden. Maïs met onderzaai is door de CDM niet als niet-uitspoelingsgevoelige teelt aangewezen, en wordt daarom niet toegestaan als rustgewas.

Vraag 7

Bent u bereid om, in het kader van de aangekondigde actualisatie van de lijst rustgewassen in het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn, specifiek de combinatieteelt van onderzaai in mais te laten beoordelen door de Commissie Deskundigen Meststoffenwet, inclusief verschillende oogstscenario's (voor 1 september, voor 1 oktober en na 15 oktober)?

Antwoord 7

Voor het opstellen van de geactualiseerde rustgewaslijst krijgt de sector de mogelijkheid om alle gewassen, of in dit geval een combinatie van gewassen, aan te bieden voor beoordeling door de CDM. Zoals aangekondigd in het concept 8^e actieprogramma, ben ik voornemens de CDM advies te vragen over een afweegkader voor het vaststellen van rustgewassen. Op basis van dat afweegkader kan vervolgens worden beargumenteerd waarom een gewas wel of niet als rustgewas kan worden ingezet.

Vraag 8

Kunt u tevens toezeggen dat de criteria voor rustgewassen in de toekomst meer zullen aansluiten bij het beoogde milieudoel (minder uitspoeling, betere bodem) in plaats van bij een starre technische interpretatie van zaai- en oogstdatum?

Antwoord 8

Zoals in het antwoord op vraag 7 aangegeven, ben ik van plan de CDM advies te vragen over een afweegkader voor het vaststellen van rustgewassen. Aan de hand van dit afweegkader is het voornemen de lijst met rustgewassen te herzien. Met deze systematiek wordt geborgd dat met de invulling van de lijst met rustgewassen het beoogde milieudoel van de gewasrotatie, het verbeteren van bodem- en waterkwaliteit, wordt nagestreefd.

Vraag 9

Welke mogelijkheden ziet u om voor het jaar 2026 en daarna, beleidsmatig meer samenhang te brengen tussen de GLB-waardering van onderzaai als eco-activiteit en de erkenning van onderzaai binnen de mestwetgeving als rustgewas?

Antwoord 9

Het betreft hier twee verschillende maatregelen, het vroegtijdig inzaaien van een vanggewas en de rotatie met rustgewassen. Uitvoering van beide maatregelen is nodig voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelen. Zie verder het antwoord op vraag 3.

Vraag 10

Bent u bereid om, met ingang van het teeltjaar 2026, de wet- en regelgeving aan te passen, zodat niet langer alleen de zaaidatum ná de oogst doorslaggevend is, maar dat ook een combinatie van een vroege teelt met tijdige onderzaai vóór 1 september erkend kan worden als rustgewas?

Antwoord 10

Nee, op dit moment wordt maïs met onderzaai niet gezien als rustgewas. Alleen wanneer deze combinatie op basis van het nog op te stellen afweegkader in het kader van het 8^e actieprogramma voldoet als rustgewas, zal deze combinatie vanaf 2027, in de volgende rotatie periode, eventueel kunnen worden toegestaan.